

Депутат—олн-әмтнә зарц

„Трехгоркин депутат“ гилжнә, юнъгад гихлә тедн түүнә „Трехгорн мануфактурин“ кәдлмшчирн дуртагъвар танъгсклдж бахтдж В. И. Ленинг нерәдлхәдг билә. Хотл балъгсна эн ик предприятиин коллективас Владимир Ильич Московск Советд данъгин, тасрхан уга депутат болдж бәасмн. Государствени болн партийн ик тәр хагълад, цол уга бәасн биһинь, трехгорцирур Ленин данъ ирдг билә, кәдлмшчирлә кур кедг билә, теднә дутудунлиг болн некрвмудиг сәанәр медлг билә. Предприятъд дөнъ болхин тәләд красноармейшчирин ьрк-бүлмүдт болн эд некачирин бәәдлд дөнъ болх, бичкн күүкдин хот-хол ясрулх дөнъ болх цол олдг билә.

Күч-кәлсчирин вождь болн багш В. И. Ленин сунъгачириннъ серлд, эәлтә болн сонр, күүнкл болн эгл, олн-әмтнә зарц болдж мөнъкинл ұлдв.

Олн-әмтиг коммунизмин кергт теңкән уга иткмджтәгъяр церлгнә, алдр ұлгүр гидж—советск депутатирт бәәрн газрин Советмүдин депутатирас авн Деед Советиң депутатир күртл Ленин мөнъкинл ұлгүр болдж ұлдв. Ленинә герәслсн герәс дахдж күүәддж, олн-әмтнәс сунъгъдг—Советмүдин депутатир—социалистическ государствог чикәр залдж йовцхана, советск улсин бәәдлджиргълин тәлә олн-әмтнә политическ болн экономическ күчн-чидлиг батлджацхана.

Кәдлмшчирт болн крестьянмудт йос авч чадг аргъ уга, государств залдж чадшго гих бәәдлтәгъяр баячудин ухалдж гаргьсн худлиг наадлж инәл уга ода келдж болшго. Арәсәд помещикүдин—капиталистическ строй харсачнр эн худл тоотиг үнн билә гидж цәәлгъдъ йовсн цаг бас бәәнәлм. Кемрджән йосн олн-әмтнә, большевикүдин гарт орсн цагт, Арәсәд юн болна гильч—гидж Алдр Октябрьск социалистическ революциг болхин бмнхн баячудин реакционн нег газет ик гидгәр сүрддж бичлә. Государствиг кен залхмб?—гидж газет сурчкад: „слесармуд театрн туск сә хәәх, ус орулачнр—дипломатин туск, модна урчуд—пошт болн телеграфин туск сәәгъинь хәәхәр бәәдг болъзго? Мәрч гувр болхар бәәдг болъзго?“—гидж игзәрлдж дамбрлджала.

Арәсәд Алдр Октябрь дилхлә, ладжрачирин юмн-юмнас икәр ухагъан алддж сүрддж әәджәсн, ода чигн әәджәх юмн болъ: большевикүдин гардврт, олн-әмти бийсн йосан авб. Кумн әмти кесг зун джилмүдин туулжд балгъсдин болн деревнисн күч-кәлсчир орн-нутт йосиг кевтнъ авч күч-кәлсчирин депутатирин Советмүд токтав. Олн-әмти дундас гарцхасн күч-кәлснә улс, кәдлмшчир, колхозникүд, интеллигенцир минъ ним улсас, дорис авн бәдләд, сельсоветас авн СССР-н Деед Совет күртл, мана Советмүд минъ тинм улсас токтна. Эдниг цугтагъинь күч-кәлсчир эврәннъ селвәр, дурта күүгъан бийсн сунъгъцхана. Олн-әмти бийсн эврәннъ депутатиртан икәр иц-

сә хәәнә, түүнә ухан-седклиг ил медләд, зака гаргъдъ чадх бәәтхә, нам күч-кәлсчирин сә хәәдъ, тер йосиг әдлдж чадна: тер юнъгад гихлә коммунист болв чигн, коммунист биш болв чигн ийдгъл уга коммунистическ партин алдр кергт үнн ухан-седклән тәвсн иткмджтә улс болджана.

Шишлнъ политикүдәс болн парламентмүдәс, мөнъгнә мишкн эздүдәс болн теднә сонъсврч зарцирас нургълдж токтдях баячудин парламентин депутатирар болхла, мана Советмүдин депутатир гилг әдн—юмна түрүнд күч-кәлснә улс, материалн болн культурн амулнъ-джиргъл ұудәдъ, ухалдж делдәчир болн эздүд болджана. Темлгтә нертә партиин болн советск кәдләчирлә зергәдъ, ик ученсла болн культурн ұудләчирлә зергәдъ, олн-әмти дундас гарсн токаръ Павел Быков, машинист Виктор Блаженов, колхозн джиргълин билгтә-әрмтә бурдәгъач Кирилл Орловский болн производствин нанъ чигн кесг олн шинрәчир, Социалистическ Күч-кәлснә Героймуд мет тинм улс СССР-н Деед Советд коммунистическ тосхлтин тәрмүдиг хагълцхана.

Цуг әдн олн-әмтнә никтәснъ гарсан, олн-әмтилә баг залгълдәтә, альднъ болв чигн олн-әмтнә амулнъгта джиргълин тәлә кезәд болв чигн ноолдгъгн эврәннъ эрки кех кергән гидж тоолцхадг улс. Минъ тер тәләд Советмүдин депутатирин олн-әмтнә зарц гидж билн нерәдлхәнәвдн. Ямаран чигн тәриг государствени кевәр хагълдж чадг, ямаран чигн кергт олна, обществен сә хәәлгъгн чикднъ, хаджилгъл уга хагълдж чадг тәләднъ олн-әмти эврәннъ депутатиртан ицнә.

Прасковья Никитична Ангелинаг әс медлг, әс гидж түүнә тускар әс сонъсн нег чигн күн мана орн-нуттг олдна гидг берк болх. Урднъ сургъль-әрмд уга зарц Ангелина СССР-н Деед Советд дөрвәдакәж депутат болсн тер. Трактор залгънд түрүн болдж суусн советск күүкд улсин негнъ эн билә. Төрскнәннъ амулнъгта джиргълин тәлә гүдждж кесн кәдлмшәрн Ангелина эврәннъ сунъгачирт ик итклтә болв, эн итклиг гүдждрлж кесн сән кәдлмшәрн уншәджәнә. Түүнә шунлтга орлцлгътагъяр сунъгъврн округин газрин агъугъвар шиншколмуд, больнице тосхгдв, деревнисәр электрическ шамшатв. Ангелинан хайгар зуугъад бичгүд ирнә. Олн зүсн юмсин тускар бичлднә: пенс гаргъдъ брхиг хашнъгар кедгин тускар зәрмснъ бичнә, күч-кәлснә зүтклдә хагъллгънд орлцитн, әс гидж бәәдлджиргъл ясрулх тәрт орлцитн гидж зәрмснъ бичнә. Харунъ әс бггдсн нег чигн бичг ұлдхш.

Советск депутатирин бмн ик болн даалгъврта тәрмүд бәәнә. Советмүдин сессийн кәдлмшт әдн орлцхана, авчах шиндврмүд күүндлгънд орлцна, Советск государствн джиргълин эрки чинртә тәрмүдәр

закас болн токтаврмуд гаргългънд орлцхана. Советин газрин агъуд бәәх ямаран чигн предприятиин болн учрежденә кәдлмш шуұхл ямаран чигн депутатд Совет даалгъдъ чадхмн. Эврәннъ нерн деерәс әс гидж баг депутатирин нерн деерәс сунъгачирин даалгъврар депутат күн күүәгч органд Советин сессийд сурврмуд орулдж бгч чадъ зөвтә. СССР-н Конституцар болхла, СССР-н правительств әс гидж депутатин сурвр орулдж бгсн министр гурвн хонгин болзгас орәтл уга амар әс гидж бичгәр бәрүгинь бгх зөвтә.

Советск депутатирин кәдлмшин тодрха, ил ончнъ—ән, гедн сунъгачирлагъан тасрхан уга залгълдәтә болг болн теднә тускар сә хәәлгън болджана. Эврәннъ ұулдврн тускар болн сунъгачирин даалгъврмуд күүәлгънә тускар күч-кәлсчирт депутатир тоцагъан бгдмн. Тиггдъ кехлә олн-әмтнә шунлт бәдлүнә, депутат ямаран кәдлмш келдәхиг медх аргъ теднд бгнә. Эврәннъ депутатиртан некрртә болухатн, теднд ұлмәгъан халдәтн, эврәннъ кех кергән муугъар күүәшгон аргъ хәәлгъти—гидж советск улсиг Коммунистическ партъ сургъна. Кемрджән бийдән даалгъсн агъу ик итклиг әс күүәсн цагтнъ СССР-н Конституцар болхла сунъгачир депутатан хәрү дуудлж авад, депутатаснъ гаргъдъ чадх зөвтә.

Капиталистическ бәәдләс цуг эн хагъ ямаран бәрцртә! Капиталистическ орн-нуттулт депутатир сунъгачир хойран хоорнд йоста там бәәнә. Ямаран чигн баячудин парламентин депутат, кемрджән тер депутат коммунист әс болхла зуг сунъгъвр болтл эврәннъ сунъгачиран сонъмснә. Сунъгачирин дуугъинь авчкад, депутат болад парламентин ууд алхн бийәрн, сунъгачирар сонъмсдган уурч олднә, сунъгъврн бмн бгсн ұган депутат мартчкна, капиталистическ монополин аюгъар бәәдг сонъсврч зарц болдж олднә. Баячудин стройн бәрц-бәәдлнъ болн түүнә демократнъ минъ тинм. Тер учрар тинм депутатирар сунъгачир сонъмсдган дарунъ уурдг болн нам түүнә неринь мартцхадгт алнъ бол юмн уга.

Эврәннъ олн-әмтнә зарц советск депутат болхла, тәртүц онъгдан. Мана депутатд болхла күч-кәлсчирин амулнъгтә джиргълин тәлә сә хәәлгън цугтагъаснъ даву. СССР-н Деед Советин депутатин нилчнъ, чинрнъ болн даалгъврнъ цанъ уга ик. Эн нег ұлү сүл джилмүдт икдв. Эврәннъ депутатск даалгъврар арүнәр чикәр күүәхүр коммунизм тосхлгъна алдр кергт эврәннъ цуг чидлән болн медрлән бгхүр дуудгдсн депутатас сунъгачирин некр кемджән угагъар бсв.

СССР-н Деед Советд болх сунъгъврт мана олн-әмти, урднъ болсн сунъгъвр мет, эврәннъ сонън гисн тозмсрта, Коммунистическ партин гардврт эврәннъ даалгъврар күүәхүн белн.